

VLAAMS-BRABANT IS OP ZOEK NAAR NIEUWE TEELTEN

Het proefbedrijf van de provincie Vlaams-Brabant in Herent organiseerde onlangs een openveldbezoek aan de proeven die dit jaar werden aangelegd. De nadruk lag bij dit bezoek vooral op de zogenaamde innovatietuin, waar enkele erg nieuwe teelten werden voorgesteld. Een aantal daarvan kan op termijn interessante perspectieven bieden voor een akkerbouwer die op zoek is naar nieuwe teelten om in zijn rotatie in te passen. Naast de gloednieuwe teelten, kwamen ook enkele oude bekenden aan bod. – *Bart Vleeschouwers*

Na een korte inleiding rond de mogelijkheden om uit oogstresten interessante chemische verbindingen te extraheren door Bart Van Droogenbroeck (ILVO) gaf ook Jeroen Geuens (Karel de Grote Hogeschool) een overzicht van het onderzoek naar niet-voedingstoepassingen van plantaardige oliën. Interessant om te noteren uit het betoog van Van Droogenbroeck was dat er eigenlijk al heel wat kennis beschikbaar is maar dat het nu zaak is om er iets concreets mee te doen. Verder stelde hij dat er bij vele interessante gewassen nog heel wat mogelijkheden zijn om met goed selectiewerk met het genetische potentieel van sommige teelten nog enorme opbrengstverhogingen te bereiken. Bij de klassieke teelten zoals koolzaad is er al een groot deel van dit potentieel ontwikkeld, maar zelfs daar is nog verbetering mogelijk. Bij Jeroen Geuens bleef vooral hangen dat de vet-

.....
Als we in de toekomst meer droge lentes krijgen, wordt Ethiopische mosterd een gewas om in de gaten te houden.

zuursamenstelling van de larven van de zwarte soldatenvlieg erg lijkt op die van kokosolie. Dit is de wereld op zijn kop, want meestal probeert men dierlijke producten te vervangen door plantaardige. Hier is het de vervanging van plantaardige door dierlijk vet dat in de kijker staat. Maar dat was niet waar de meesten voor gekomen waren. Zij wilden naar buiten, naar de gewassen.

De goudsbloemen stonden er vrij goed bij, zeker gezien het droge voorjaar. Op het ogenblik van het veldbezoek waren net de eerste bloemen verschenen en konden beginnen met het oogsten van de bloemen. Met deze teelt wacht er voor de proeftuin een behoorlijk drukke periode aangezien een landbouwproject met middelen van de Vlaamse overheid werd goedgekeurd. Het bewijst dat er toch veel vertrouwen is in de mogelijkheden van goudsbloemen.

Op het koolzaadperceel viel het op dat vele variëteiten de neiging hadden om te legeren. Dit kan bij de oogst heel wat problemen opleveren. De regen kan dit proces trouwens nog verergeren. De teelt van koolzaad raakte in Vlaams-Brabant nog niet echt van de grond omdat de telers bang zijn voor mogelijke problemen met houtduiven, en deels ook omdat ze niet zeker zijn dat ze hun productie vlot

zullen kwijtraken. Dat laatste is deels onterecht omdat er toch wel een aantal handelaars zijn die zonder problemen koolzaad ontvangen. In heel Vlaanderen wordt er dit jaar enkele honderden hectares koolzaad geteeld, een lichte aangroei tegenover het seizoen 2015-2016. De voortdurend betere prijszetting tegenover granen zal hier wel niet vreemd aan zijn.

Heel wat nieuwigheden

Naast het miscanthusperceel – waar de miscanthus er erg florissant bijstond – was er een aanplant van zonnekroon (*Silphium perfoliatum*), voor ons een nieuw gewas. We zullen het in september uitgebreider hebben over de eigenschappen en de teelt van dit gewas. Ondanks de droogte stonden de planten er toch behoorlijk fris bij.

Zoete aardappel kwam al eerder aan bod, maar de praktijkproeven lopen verder. Er zijn nog altijd aspecten bij de teelt van deze tropische plant in onze streken die moeten worden uitgeklaard. In Herent ligt een proef aan om enkele variëteiten te vergelijken, maar ook om na te gaan welke aanplanttechniek de voorkeur verdient: witloofruggen (smal) of aardbeiruggen (breed), met plastic of zonder plastic. Er is in ieder geval heel wat belangstelling van telers voor deze teelt. Daarnaast ligt er ook nog een klein perceel met crosne (*Stachys affinis*), een plant van de familie van de witte dovenetel waarvan de (kleine) wortelknolletjes worden geogst. Deze knolletjes worden beschouwd als een delicatessen maar kunnen slechts beperkt bewaard worden en zijn moeilijk schoon te maken door hun grillige vorm. Het is dus nog af te wachten of deze teelt op grote schaal zal doorbreken.

Ook quinoa werd dit jaar uitgezaaid om verder onderzoek te kunnen doen. Uit de stand van het gewas blijkt dat hier toch nog wat bijkomend selectiewerk nodig is omdat de percelen er nogal onregelmatig uitzagen en er hier en daar planten met een sterk afwijkende kleur voorkwamen. Het blijft echter een interessante teelt op voorwaarde dat er voldoende zaaizaden beschikbaar zijn voor geïnteresseerde telers.

Innovatietuin prikkelt de verbeelding

In het kader van een Europees Interreg-project ('Growing a Green Future' ofwel 'Een groene toekomst kweken') legde men op het proefbedrijf in Herent een innovatietuin aan waarin een hele reeks

mogelijk interessante gewassen werden samengebracht. Bedoeling is in de eerste plaats om deze plantensoorten te tonen aan geïnteresseerde landbouwers en om er ervaring mee op te doen, maar ook om materiaal te verkrijgen waarop analyses kunnen gebeuren.

Enkele in het oog springende gewassen waren karwij, koriander en dille, die de meeste mensen wel kennen uit het kruidenassortiment in de keuken maar die mogelijk verbindingen bevatten

waarmee de chemische industrie nuttige dingen kan doen. Voordat akkerbouwers er op grote schaal mee aan de slag gaan, is het natuurlijk aangewezen om dit preciezer te onderzoeken. Dat behoort tot het takenpakket van enkele andere partners uit het project.

Daarnaast zijn er ook enkele kruisbloemigen (familie van de kolen) die aandacht verdienen. Ethiopische mosterd (*Brassica carinata*) bijvoorbeeld is een broertje van koolzaad en heeft mogelijk vergelijkbare

- 1 Johan Van Waes (ILVO) gaf toelichting bij de teelt van soja.
- 2 De aanplant van zonnekroon. Deze overblijvende plant kan jaren blijven staan en opbrengst opleveren.
- 3 De miscanthus staat al vele jaren op hetzelfde stuk en doet het nog steeds erg goed.
- 4 De goudsbloemen begonnen net te bloeien. Het is dan zaak om regelmatig te plukken om nieuwe bloemvorming te stimuleren.
- 5 Crambe kan een bron zijn van interessante chemicaliën.

opbrengsten maar is wel veel droogteresistenter dan zijn bekendere broer. Als we in de toekomst meer droge lentes krijgen zoals die van 2017, wordt dit een gewas om in de gaten te houden. Een ander lid van deze plantenfamilie is crambe of Afrikaanse bolletjeskool (*Crambe abyssinica*). Deze plant heeft met zeekool nog een bekender familielid dat ook in het wild voorkomt langs onze kust. De crambevariëteiten die recent vanuit Wageningen werden ontwikkeld, produceren enkele vetzuren waarin de industrie sterk geïnteresseerd is om er duurzame smeermiddelen mee te maken of als grondstof voor kunststoffen. Door het hoge gehalte aan erucazuur, dat giftig is voor de mens, is dit gewas niet geschikt voor menselijke consumptie.

Het derde lid van de kruisbloemigenfamilie is de huttentut of deder (*Camelina sativa*). Deze plant werd vroeger op vrij ruime schaal geteeld in onze streken wegens de olie in het zaad die gebruikt werd als lampolie. Tegenwoordig worden er met huttentutolie zelfs testen gedaan om er vliegtuigen mee te laten vliegen. Enkele jaren geleden vloog een KLM-vliegtuig een tijd op deze plantenzie! Camelina-olie is daarenboven ook zeer geschikt voor menselijke consumptie wegens de interessante vetzuursamenstelling met een hoog gehalte aan omega-3-vetzuren.

In Duitsland wordt huttentut vaak geteeld in combinatie met erwten. Beide gewassen zijn ongeveer op hetzelfde ogenblik rijp en kunnen na dorsen gemakkelijk gescheiden worden door een eenvoudige zeping.

In de innovatietuin zullen ook nog een aantal grasachtigen gedemonstreerd worden. Teff is dit jaar al uitgezaaid. Teff of Abessijns liefdesgras (*Eragrostis abyssinica*) wordt sinds een aantal jaren met wisselend succes in Nederland geteeld, waarbij het graan vermalen wordt tot een fijne bloem. Alhoewel de bloem gluten bevat, is ze toch geschikt als vervanger van tarwebloem voor mensen met een glutenintolerantie. Niet alle gluten zijn immers gelijk. Daarnaast zijn er nog heel wat meer culinaire mogelijkheden met dit gewas waarmee we tot nu toe nog niet bekend zijn. Het graan moet bij de oogst wel met de nodige voorzichtigheid behandeld worden omdat het om het kleinste graan ter wereld gaat. Een fijne zeef in de dorsmachine en een goede afstelling van de ventilator zijn daarbij van groot belang.

1 De bloei van de huttentut liep net ten einde en de zaadvorming was al volop bezig. 2 Op dit quinoa-perceel was de bloei nog maar pas begonnen omdat een herinzaai nodig was. 3 Je kan zien dat soja een vlinderbloemige is, zoals bonen en erwten.

Tegen volgend jaar wil men in de proeftuin ook nog parelgierst (*Pennisetum glaucum*) uitproberen. Dit gewas dat in Afrika al duizenden jaren verbouwd wordt, kennen wij het best als de basis van couscous. Aangezien dit gerecht bij ons aanvaard is als een lekker voedingsmiddel, ligt hier ook een mogelijke afzet voor lokaal geproduceerde granen. Het feit dat het glutenvrij is, kan als een bijkomend voordeel worden beschouwd. Dat elke nieuwigheid leergeld vraagt, was ook dit jaar op het proefbedrijf te merken. Enkele teelten kwamen gewoon niet boven. Misschien was de droogte een probleem of moesten de zaden een speciale behandeling ondergaan voordat ze de grond ingingen? Zo waren er problemen met de luciferplant (*Cuphea ignea*). De olie van deze plantjes bevat een aantal vetzuren die een ideale grondstof zijn voor de aanmaak van kunststof-

fen of voor andere industriële toepassingen. Maar ook voor menselijke consumptie heeft deze plant mogelijkheden.

Ook de uitzaai van de rubberpaardenbloem (*Taraxacum kok-saghyz*) liep dit jaar mis. De plantjes vertikten het om uit te komen. Dergelijke tegenslagen zijn natuurlijk altijd mogelijk, maar het is belangrijk dat uit deze mislukkingen lessen getrokken worden, zeker als deze gewassen door de akkerbouw zouden worden opgepikt. Volgend jaar beter! Er is in ieder geval nog werk genoeg voor de medewerkers van het proefbedrijf. ■